

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annettua lakia. Voimassa olevan lain mukaan Kansaneläkelaitoksen on rahoitettava vuonna 1999 toteutetusta valtion takuusuorituksen vähentämisestä aiheutunut noin 84,1 miljoonan euron suuruinen rahoitusvaje vuoden 2003 loppuun mennessä. Rahoitusvajesta oli vuoden 2002 lopussa katettu 23,3 miljoonaa

euroa. Rahoitusvelvollisuuden loppuun saattamiseksi ehdotetaan, että Kansaneläkelaitokselle laissa asetettua määräaikaa jatketaan vuoden 2005 loppuun.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtio rahoittaa takuusuorituksilla Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston menot siltä osin kuin niitä ei saada katettua vakuutusmaksutuotoilla, valtion lakisääteisillä maksuosuuksilla eikä rahastojen muilla tuotoilla. Valtion takuusuorituksen osuus Kansaneläkelaitoksen rahastojen menojen rahoittamisessa on viime vuosina kasvanut, kun sairausvakuutuksen etuusmenot ovat kasvaneet yleistä kustannuskehitystä nopeammin ja työnantajilta sekä vakuutetuilta perittäviä vakuutusmaksuja on samanaikaisesti alennettu.

Valtion osuutta Kansaneläkelaitoksen kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston menojen kattamisessa pienennettiin vuonna 1999 kertaluonteisesti vähentämällä valtion takuusuorituksen määrää yhteensä 500 miljoonalla markalla. Asiasta säädettiin valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetulla lailla (910/1998).

Mainitun lain mukaan Kansaneläkelaitoksen tuli omilla varoilla vastata takuusuorituksen vähentämisestä aiheutuneen 500 miljoonan markan suuruisen rahoitusvajeen rahoittamisesta. Rahoitusvaje tuli kattaa vuoden 2001 loppuun mennessä. Lain perusteluissa todettiin, että Kansaneläkelaitoksen eläkevas-
tuurarahasto voisi ostaa rahaston varojen tuo-

toilla sijoitus- tai käyttöomaisuutta kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastosta. Perustelujen mukaan rahoitusvajeen kattaminen voisi tapahtua viime kädessä Kansaneläkelaitoksen sijoitusomaisuutta realisoimalla.

Kansaneläkelaitos oli vuoden 2000 loppuun mennessä rahoittanut 137,2 miljoonaa markkaa 500 miljoonan markan rahoitusvajeesta. Kun vuonna 2001 valmisteltiin Kansaneläkelaitoksen hallinnonuudistusta, siinä yhteydessä korostettiin Kansaneläkelaitoksen eläkevastuurahaston merkitystä laitoksen toimihenkilöiden eläkevastuun kattajana. Eläkevastuurahaston varojen tuotot eivät olisi vuonna 2001 riittäneet rahoitusvajeesta kattamatta olleen 362,8 miljoonan markan rahoittamiseen kyseisen vuoden aikana. Tämän vuoksi vuonna 2001 jatkettiin Kansaneläkelaitokselle asetettua määräaikaan siten, että laitoksen tuli saattaa 500 miljoonan markan rahoittaminen loppuun vuoden 2003 loppuun mennessä. Samalla muutettiin laissa oleva 500 miljoonan markan rahamäärä euromääräiseksi. Kansaneläkelaitoksen rahoitettavaksi lailla asetettu määrä on yhteensä 84 093 963 euroa.

Kansaneläkelaitoksen viimeisimmän tilinpäätöksen mukaan laitos oli vuoden 2002 loppuun mennessä kattanut vuoden 1999 rahoitusvajeesta 23,3 miljoonaa euroa. Kattamatta oli siten vielä 60,9 miljoonaa euroa eli noin 72 prosenttia alkuperäisestä määrästä.

Sijoitusosakkeiden arvot ovat laskeneet viime vuosina. Tämän vuoksi Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkevastuiden katteena olevaan eläkevastuurahaston sijoitus-omaisuuteen on jouduttu tekemään arvonalennuksia vuosina 2001 ja 2002. Eläkevastuurahaston sijoitusomaisuudesta kertyvät tuotot on käytetty Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkevastuiden kattamiseen, eikä niillä ole ollut viime vuosina mahdollista pienentää vuoden 1999 rahoitusvajetta. Eläkevastuurahaston sijoitusomaisuuden parin viime vuoden tuotot eivät olisi yksinään riittäneet jäljellä olevan rahoitusvajeen kattamiseen. Kansaneläkelaitoksen ilmoituksen mukaan osakkeiden myyminen kansaneläkerahastosta laitoksen ulkopuolelle ei puolestaan ole ollut perusteltua pörssiosakkeiden matalan markkina-arvon vuoksi. Näistä syistä vuoden 1999 rahoitusvajetta ei saada katet-

tua vuoden 2003 loppuun mennessä.

Kysymys Kansaneläkelaitoksen rahoituksesta on muun muassa sairausvakuutuksen osalta parhaillaan vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä. Hallituksen tarkoituksena on antaa erikseen hallituksen esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi Kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläketurvaa koskevia säännöksiä siten, että nämä toimihenkilöiden eläkkeet määräytyisivät jatkossa valtion eläkelainsäädännön mukaisesti. Näiden muutosten jälkeen on mahdollista tarkemmin arvioida Kansaneläkelaitoksen rahoitusvastuita. Perusteita Kansaneläkelaitoksen erityisestä rahoitusvelvollisuudesta luopumiseen ei kuitenkaan valtionalouden kannalta katsoen ole. Sen vuoksi ehdotetaan rahoitusvelvollisuuden loppuun saattamiseksi, että Kansaneläkelaitokselle vuoden 1999 rahoitusvajeen kattamiseen asetettua määräaikaan jatketaan vuoden 2003 lopusta vuoden 2005 loppuun. Määräaikaan jatkettaisiin muuttamalla valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suoritettavan takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 §:n 2 momenttia ja 2 §:ssä olevaa voimaantulosäännöstä.

2. Esityksen vaikutukset

Määräajan jatkaminen lykkäisi kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston rahoitustilanteen tervehtyttämistä Kansaneläkelaitoksen omaa rahoitusta käyttäen. Lykkäys merkitsisi sitä, että Kansaneläkelaitoksen rahastojen maksuvalmiustilanteeseen ei olisi tätä kautta tulossa nopeasti helpotusta. Erityisesti sairausvakuutusrahaston maksuvalmius on rahaston nykyisen rahoitusrakenteen vuoksi kireä. Näistä syistä vuonna 2004 ja mahdollisesti myös vuonna 2005 joudutaan edelleen suorittamaan valtion takuusuorituksia etupainotteisesti. Sen lisäksi on todennäköistä, että sairausvakuutusrahaston maksuvalmiutta joudutaan vuoden 2004 lopulla turvaamaan valtion tilapäisillä niin sanotuilla maksuvalmiussuorituksilla. Etupainotteisesti suoritettavien takuusuoritusten ja tilapäisten maksuvalmiussuoritusten määrät vähenisivät sitä kautta, että Kansaneläkelaitos täyttäisi sille asetetun rahoitusvelvollisuuden. Määräajan jatkamisen johdosta valtio menettää

korkotuottoja. Korkomenetyksen määrän voidaan arvioida olevan noin 1,5 miljoonaa euroa vuodessa. Tämän vastapainoksi kansaneläkerahaston sijoitustuotot vähentävät osaltaan valtion takuusuorituksen tarvetta.

Valtion takuusuoritusten arvioidaan vuonna 2004 olevan 145 miljoonaa euroa kansaneläkerahastoon ja 701 miljoonaa euroa sairausvakuutusrahastoon.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriötä ja Kansaneläkelaitosta.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (910/1998) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1208/2001, seuraavasti:

1 §

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitetun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2005 loppuun mennessä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2004.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (910/1998) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1208/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitetun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2003 loppuun mennessä.

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitetun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2005 loppuun mennessä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.